

Вербівська Людмила Василівна,

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри підприємництва,
торгівлі та біржової діяльності,

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича.

ВИДИ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В СИСТЕМІ ЕЛЕКТРОННОГО БІЗНЕСУ

Сфера електронного бізнесу є невід'ємною складовою становлення інформаційної економіки. На сьогодні активний розвиток такої сфери супроводжується також впровадженням вже цифрових технологій у господарську діяльність. Відповідно електронний бізнес є тим видом підприємницької діяльності, в межах якого основна діяльність економічних суб'єктів безпосередньо пов'язана і залежить від використання інформаційних технологій. Окреслена сфера вже є невід'ємною складовою сьогодні національної економіки і з кожним роком розвивається все швидшими темпами.

Саме стрімкий розвиток інформаційних та цифрових технологій у сучасному світі, їх потужний вплив на господарські відносини обумовлюють необхідність проведення нових досліджень у даній сфері. Виникнення все нових інформаційних технологій, які дозволяють підвищити ефективність функціонування суб'єктів господарювання, призводить до значних змін у бізнес-процесах. Відповідно така ситуація актуалізує необхідність вивчення такого впливу, що також безпосередньо вимагає проведення нових досліджень і у сфері розвитку електронного бізнесу, поглиблення теоретичних та прикладних аспектів функціонування цього виду бізнесу. Особливо цікавими та малодослідженими є питання конкретизації напрямків господарської діяльності, які можна віднести до електронного бізнесу.

Розглянемо більш детально основні напрямки підприємницької діяльності, які доцільно віднести до сфери електронного бізнесу. Зауважимо, що в наукових роботах зустрічаються різні концептуальні підходи до виокремлення складових в межах даного виду бізнесу. Наприклад, Балик У.О., Колісник М.В. зазначають, що електронний бізнес являє собою складний взаємодіючий та взаємозумовлений комплекс компонентів, до яких належать: засоби обміну інформацією; системи електронного документообігу; корпоративні представництва в кібернетичному просторі, інтегровані з іншими підсистемами компанії; · засоби глобального пошуку інформації, збору та спільного використання знань; · системи електронної торгівлі для організації продажу та закупівель; · методи та принципи управління ресурсами (матеріальними, фінансовими, людськими); · способи взаємодії з партнерами та клієнтами; · системи обліку ресурсів (склад, логістика) тощо [1, с. 13-14].

Свтушенко Д.Д. при розгляді сутності таких понять як електронний бізнес, електронна комерція, інтернет-торгівля, визначаючи їх зміст, конкретизує складові електронного бізнесу, до яких відносить наступні: електронний

маркетинг, електронні аукціони, електронна пошта, електронна освіта, електронні НДР і ДКР, електронні банки, електронну комерцію [3, с. 188].

Стойка В. С., Палош М. І., розглядаючи розвиток фінансових послуг в системі електронного бізнесу, зауважують, що до видів такого виду бізнесу варто віднести наступні: електронні магазини, електронні аукціони, електронні платіжні системи, електронний маркетинг, електронна комерція, електронні ЗМІ тощо [4, с. 130].

Подібний підхід підтримує також і Шалева О. І., яка стверджує, що базовими складовими електронного бізнесу є електронна комерція, використання електронних платіжних систем, проведення фінансового аналізу, надання маркетингових послуг, пошук співробітників та продавців, партнерські відносини та ін. [6, с. 9]. Зазначимо, що виокремлення електронної комерції як окремого напрямку в сфері електронного бізнесу також потребує уточнення, оскільки такий вид комерції є складно структурованою системою із своїми компонентами та підсистемами.

Страхарчук В., Страхарчук А. в структурі електронного бізнесу пропонують виокремлювати такі види: електронну торгівлю, електронну рекламу, електронний маркетинг, електронний рекрутинг тощо [5, с. 60]. Проте, на наше переконання електронний маркетинг є частиною сфери електронного маркетингу. Саме тому не доцільно виділяти такий напрям як окрему складову електронного бізнесу.

Отже, аналізуючи наукові підходи науковців до розгляду окремих видів електронного бізнесу, на наше переконання, в межах такого бізнесу доцільно виокремлювати наступні складові:

1) *електронний маркетинг (e-маркетинг)* – сфера розробки, просування, рекламування товарів, продукції та послуг виключно за допомогою використання інформаційних технологій, можливостей мережі інтернет;

2) *електронна комерція (e-commerce)* – у вузькому розумінні це сфера торгівлі, торгово-посередницької діяльності, яка пов'язана з продажем товарів і послуг в мережі інтернет, за допомогою використання різних гаджетів [7];

3) *електронний банкінг (e-banking)* – напрям в сфері електронного бізнесу, який пов'язаний з реалізацією та продажем послуг банківськими установами за допомогою використання сучасних інформаційних технологій [2];

4) *електронні страхові послуги (e-insurance)* – сфера продажу страховими компаніями власних страхових продуктів в мережі інтернет;

5) *інтернет трейдинг (internet trading)* – використання інформаційних технологій, мережі інтернет для отримання доступу то торгівлі на валютній, фондовій та товарній біржах;

6) *електронні платежі (e-payments)* – переказ коштів між різними економічними суб'єктами за допомогою використання мережі інтернет. На сьогодні даний напрям бізнесу активно розвивається у всьому світі, оскільки швидкий переказ коштів є зручним способом оплати товарів та послуг;

7) *електронний консалтинг (e-consulting)* – надання консультацій в різних сферах господарювання за допомогою використання інформаційних

технологій, надання необхідної інформації клієнтам, проведення онлайн консультацій і т.д.;

8) *електронна освіта (e-learning)* – надання тренінгів, проведення занять онлайн; також до цієї сфери варто віднести можливості навчання без викладача, виключно за допомогою інформаційних технологій;

9) *електронна сфера охорони здоров'я (eHealth)* – надання консультацій лікарями онлайн, використання інформаційних технологій у роботі медичних закладів. В Україні такий вид надання медичних послуг лише починає розвиватися і саме поняття eHealth більше асоціюється з державною електронною системою здоров'я. Проте в найбільш розвинутих країнах eHealth є складною системою, яка включає значну кількість напрямків у сфері охорони здоров'я, функціонування яких можливе лише на основі використання інформаційних інновацій у цій сфері;

10) *електронне видавництво (e-publishing house)* – отримання замовлень та видавництво матеріалів в мережі інтернет. Також до цього виду електронного бізнесу можна віднести діяльність з поширення відповідного контенту;

11) *електронний рекрутинг* – надання послуг з пошуку та найму працівників. на сьогодні такий спосіб працевлаштування є досить ефективним. Спеціальні інформаційні платформи акумулюють значну кількість інформації про тих осіб, які шукають роботу, та тих з них, які шукають нових працівників;

12) *електронний аукціон (e-auction)* – вид електронного бізнесу, який полягає у наданні можливостей для продавців продавати власний товар, продукцію на основі результатів аукціонів, в яких приймають участь потенційні покупці;

13) *маркетплейс (online marketplace)* – інформаційна платформа, на якій знанчою кількістю виробників пропонується продукція для клієнтів. Споживачі можуть порівнювати ціни, умови продажу, обирати найкращого виробника та постачальника, ознайомлюватися з відгуками на товари та продавців;

14) *електронна логістика (eLogistik)* - надання послуг доставки їжі, товарів та продукції за допомогою використання мережі інтернет, відстежування в електронному режимі переміщення товарів та кур'єрів. Також до цього виду можна віднести послуги таксі, які використовують сучасні додатки та інформаційні технології для надання власних послуг.

Таким чином, отримані результати проведеного дослідження дозволяють стверджувати про значну складність вичерпного визначення всіх складових сфери електронного бізнесу, оскільки поступово значна кількість різних видів підприємницької діяльності переходить в онлайн режим, або активно поєднують традиційний спосіб ведення бізнесу з можливостями електронного бізнесу. Окреслений процес буде відбуватися і надалі, враховуючи значні темпи розвитку сьогодні вже цифрової економіки в усьому світі.

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА:

1. Балик У.О., Колісник М.В. Електронна комерція як елемент системи світового господарства Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Логістика. - 2014. - № 811. - С. 11-19. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VNULPL_2014_811_4
2. Дубина М., Шеремет О. Розвиток e-banking: світовий та вітчизняний досвід. Проблеми перспективи економіки та управління. 2019. № 2 (18). С. 154-162.
3. Євтушенко Д. Д. Електронний бізнес, електронна комерція, інтернет-торгівля: сутність та взаємозв'язок понять. Бізнес Інформ. 2014. № 8. С. 184–188.
4. Стойка В. С., Палош М. І. Розвиток фінансових послуг в системі електронного бізнесу. Вісник Черкаського університету. Серія: Економічні науки. 2015. № 12 (345). С. 128-132.
5. Страхарчук В., Страхарчук А. Концептуальні засади електронного банківського бізнесу. Молодь і ринок. 2012. № 4 (87). С. 59–64.
6. Шалева О. І. Електронна комерція: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2011. 216 с.
7. Ecosystem of VAT Administration in E-Commerce: Case of the Eastern Europe Countries / Abramova A. et al. *Estudios de economía aplicada*. 2021. Vol. 39, № 5. URL: <http://dx.doi.org/10.25115/eea.v39i5.4909> (дата звернення: 25.04.2021).